

INFORME PARCIAL

Sessions de debat del procés participatiu 'Visió 2030: La cooperació catalana al desenvolupament global'

Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans, Justícia Global i Agenda 2030

Octubre 2018

1. Introducció

El setembre de 2018, la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) va endegar un procés participatiu amb l'objectiu de generar una estratègia per a la cooperació catalana d'acord amb la Visio 2030.

Aquest procés participatiu es caracteritza per l'organització de 23 sessions i compta amb la participació d'actors tradicionals del sector de la cooperació catalana junt amb altres actors que tradicionalment han tingut menys presència en aquest àmbit.

La primera sessió de debat va ser sobre "Enfocament gènere i Drets Humans – Justícia Global – Agenda 2030". La cooperació Catalana porta aplicant l'Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans (EGIBDH) des del 2015 i mitjançant el pla director 2015-2018. Aquest enfocament té per objectiu promoure la transformació de les relacions desiguals com també materialitzar els Drets Humans per a totes les persones. Això implica una cooperació que promou el desenvolupament sostenible, centrat en les persones i la justícia global, i l'enfortiment de capacitats i l'apoderament i participació dels actors. Altres enfocaments similars en la cooperació Catalana inclouen l'enfocament 'Justícia Global de Gènere', com el l'Ajuntament de Barcelona que pretén canviar les relacions basades en el poder econòmic, social, polític i de gènere.

En el marc de la Visio 2030, l'Agenda 2030 incorpora alguns elements d'aquests enfocaments. Per una banda, l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible (ODS) 5 fixa la igualtat de gènere i l'apoderament econòmic, polític i social de les dones com a objectiu final i la resta d'ODS inclouent objectius i fites sensibles al gènere.

L'objectiu de la present sessió és avaluar la perspectiva de la cooperació catalana en termes de EGIBDH i recollir suggeriments i recomanacions de cara l'Agenda 2030. El

present document conte informació relativa al funcionament i resultats d'aquesta primera sessió.

2. Informació General de la Sessió

Eix Temàtic:	<i>Visió transformadora. El nou marc on la cooperació catalana ha de construir una proposta per al canvi positiu</i>		
Tema específic:	Enfocament de gènere i DH – Justícia Global – Agenda 2030	Tipus de Sessió	Avaluació
Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS):	ODS 5 (Gènere); Drets humans coma a tema transversal als ODS		
Data, Lloc i hora:	Casa del Mar – Dia 19/09/2018 de 17:00h a 19:10h.		
Nombre de participants:	<u>15</u>		
Perfil dels Participants:	Entitats de cooperació internacional petites i grans, universitats, professionals independents, personal de la Generalitat (Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, Direcció General de Cooperació i Direcció General de Participació), persones individuals interessades en la temàtica, etc.		

3. Objectius de la Sessió

L'objectiu d'aquesta sessió és avaluar l'enfocament de gènere i drets humans de la cooperació catalana de cara l'Agenda 2030. Els objectius específics de la sessió són:

- Verificar la recepció i la valoració que està tenint la forma de treball de la cooperació catalana en l'àmbit de l'enfocament del gènere, dels drets humans Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans (EGIBDH) i la justícia global en el marc de la visió 2030.

- Recollir recomanacions, suggeriments, alternatives per millorar l'enfocament de gènere i drets humans en la cooperació catalana.

4. Continguts de la Sessió i Dinàmica emprada

La dinàmica de la sessió ha seguit la suggerida per la metodologia. Aquesta ha consistit en una introducció sobre el procés per part la DGCD i de la Direcció de Participació Ciutadana i Transparència i una contextualització de la temàtica abordada, una breu explicació de què es farà a la sessió, incloent les regles del joc, per la Fundació Pere Tarres.

La dinàmica de la sessió va consistir en la constitució de 3 grups de debat. Cada grup va debatre de forma transversal tres temàtiques (Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans, Justícia Global i Agenda 2030).

La sessió va estar organitzada en dues parts:

- Una primera part de 30 minuts dedicada a avaluar l'enfocament de gènere, drets humans i justícia global en el marc de l'Agenda 2030. Durant 30 minuts, els participants van identificar punts forts i punts febles. Un cop feta aquesta valoració, es van dedicar 10 minuts per compartir les aportacions de cada grup.
- I una segona part, de 50 minuts de durada, on els participants van poder aportar visons mitjançant un anàlisi dels reptes, oportunitats i mitjans. Els participants van aprofitar per aportar recomanacions i suggeriments per la millorar de l'EGIBDH en la cooperació catalana.

5. Resultat de la sessió

5.1 Diagnosi del tema específic de la Sessió

En general, l'enfocament en la perspectiva de gènere i, específicament, en els drets de les dones i el seu apoderament sembla ser altament valorat pels participants.

Punts Forts:

- La cooperació catalana es caracteritza per l'existència d'una 'cultura de gènere' força arrelada que ha contribuït, de manera efectiva, a la transversalitat de gènere en els projectes de cooperació pròpiament finançats per la Generalitat i per d'altres actors de la cooperació catalana.
- El Pla Director de Cooperació 2015-2018 va fer una aposta important per assegurar una cooperació catalana amb un Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans (EGIBDH), no tan sols a nivell de principis i polític, sinó que també a nivell executiu. Això va comportar canvis estratègics i la introducció de nous instruments per poder assegurar una transversalitat efectiva de l'EGIBDH.
- Els participants també van reconèixer que l'enfocament EGIBDH i els canvis adoptats mitjançant el Pla Director han assegurat una transversalitat de la temàtica en la cooperació catalana de temes que han de ser transversals i que fins ara no ho havien estat.
- Finalment, l'adopció d'un EGIBDH es interpretat com un canvi de paradigma de la cooperació catalana que ha resultat en un procés d'apoderament tan a nivell institucional i com operacional dels actors que treballen en l'àmbit dels drets humans i de la igualtat de gènere. Però també ha tingut un impacte indirecte en el funcionament tradicional de les organitzacions del tercer sector; doncs es reconeix que ha reforçat la transversalitat de l'EGIBDH en l'execució de projectes dels actors de la cooperació catalana en altres sectors.

- El fet que la cooperació catalana hagi adoptat l'EGIBDH es considerat un valor afegit de cara a l'Agenda 2030 i l'obtenció dels ODS, ja que la pot reforçar.

Punts a millorar:

- El repte predominant en l'EGIBDH es el risc que la transversalitat pot anar en contra d'un enfocament centrat en drets humans i gènere. Tot i apreciar un esforç institucional en la integració de l'EGIBDH en la cooperació catalana, els participants consideren que aquesta s'hauria de reforçar per tal que la transversalitat de gènere i de drets humans pot acabar desdibuixada la centralitat dels drets humans i gènere a la pràctica. Per això, suggereixen l'adopció de compromisos i apostes una mica més explícites.
- Els debats es van caracteritzar per una percepció general d'una tendència global de tancament dels espais de participació de la societat civil i, especialment, en països receptors. Per això, els participants van insistir en la importància de continuar recolzant el rol de la societat civil i prendre mesures per reforçar i protegir els espais democràtics.
- L'actual EGIBDH està massa focalitzat en l'apoderament de les dones i l'obtenció de l'ODS 5, quan aconseguir una igualtat de gener real també requereix treballar en altres àmbits on les dones són els actors principals. Per tant, al igual que l'Agenda 2030, l'EGIBDH hauria de ser aplicat en tots els sectors de cooperació.
- Durant el debat, van sorgir desavinences sobre el concepte de 'Gènere' i el seu poder transformador. Per una part, hi havia qui es lamentaven de la pèrdua de capacitat transformadora i certa despolitització del concepte de Gènere, resultant un concepte "neutre". Per l'altra, hi havia aquelles organitzacions que creien que el terme "Gènere" encara conté un concepte potent i poc explotat.

- El respecte dels drets humans forma part de l'agenda política dels governs i són la base de la legislació de qualsevol democràcia. En la visió 2030, els drets humans són transversals en els ODS, però la percepció general és que són un seguit d'objectius que poden servir com a guia, ja que no són de compliment obligatori i amb data de caducitat. Això es interpreta com menys exigències per als estats i, per tant, una suavització de la legislació en termes de Drets Humans.
- Els ODS no estan suficientment articulats amb la CEDAW. L'EGIBDH de la cooperació catalana es podria fer servir per articular la Visió 2030 amb la CEDAW.
- Actualment, l'EGIBDH no contempla la formació dels joves en l'àmbit de la igualtat de gènere, els drets humans i la justícia global quan ells també en pateixen les conseqüències.
- Finalment, els participants van posar de relleu la importància de l'educació per al desenvolupament.

Taula: Resum Valoració de l'Enfocament de Gènere i Drets Humans – Justícia Global – Agenda 2030

Punts Forts	Punts a millorar
<ul style="list-style-type: none"> • Existència d'una cultura de gènere • Reformes a nivell polític i operacional resultat de l'EGIBDH • EGIBDH ha assegurat una transversalitat de Drets Humans i Gènere efectiva • Accent en el dret de les dones i el seu apoderament • EGIBDH com valor afegit de la cooperació de cara la Visió 2030 • EGIBDH com a mecanisme de canvi de paradigma de la cooperació catalana 	<ul style="list-style-type: none"> • Manca de compromisos i apostes més explícites per evitar diluir la transversalitat de l'EGIBDH. • Tancament dels espais de participació de la societat civil • Enfocament limitat a gènere i drets de les dones (ODS 5) • Manca d'una estratègia més ampla que impliqui treballar els temes de drets humans i gènere en altres sectors. • Gènere concepte obsolet vs Gènere concepte encara transformador

<ul style="list-style-type: none"> • EGIBDH efectiu en reforçament institucional i operacional dels actors que treballen en l'àmbit del gènere i drets Humans de manera directa i de manera indirecta 	<ul style="list-style-type: none"> • Percepció que la Visió 2030 significa suavitzar els compromisos dels governs en temes de drets humans • ODS no estan suficientment alineats amb la CEDAW. • Necessitat d'incorporar els joves al debat mitjançant l'educació
--	--

5.2 Tendències de futur de cara la visió 2030

La segona part de la sessió va estar dedicada a identificar els reptes, oportunitats i mitjans per tal d'incorporar la justícia global i ODS en la cooperació catalana. Concretament, l'objectiu d'aquesta part de la sessió era definir quines haurien de ser les tendències de futur en la cooperació catalana en termes de justícia global i ODS. Per això, es van formar dos grups per debatre els mateixos temes: per una banda, justícia global, i per l'altra ODS.

Debat: justícia Global

Reptes:

- La justícia global, al igual que el gènere i els drets humans, consisteix en un enfocament polític. El principal repte és com incloure'l en la narrativa política i després traduir-lo en instruments tecnocràtics i, concretament, en el Pla Director 2019-2022.
- El fet que sigui un discurs polític no ajuda a poder obtenir resultats tangibles i, per tant, difícils de demostrar i justificar. Això implica un repte per als donants que busquen constantment invertir en sectors on els resultats són tangibles i donen visibilitat.

- Per tal d'incorporar l'enfocament de justícia global, abans cal avaluar les línies de finançament que volen arribar a les organitzacions feministes i com són d'efectives.
- Dificultats per part de la cooperació catalana d'arribar i/o recolzar aquells actors que realment tenen capacitat transformadora. Aquests no sempre poden respondre a les exigències de l'Administració Pública en termes de requeriments per justificar les despeses de projecte, tenen aversió al risc, desconeixement de les possibilitats amb la cooperació catalana, etc. i sovint queden exclosos del radi d'acció de la cooperació catalana.
- Posar en pràctica i de manera operativa un enfocament de justícia global, el qual està fonamentat en una ideologia política determinada és molt més complicat i complex que fer-ho amb el tema dels drets humans i gènere, ja que la igualtat de gènere i els drets humans estan recolzats per un marc legal i, per tant, són més 'fàcils' d'acceptar.
- La incorporació de la justícia global pot crear més obstacles per assegurar una coherència de polítiques.
- Assegurar la transversalitat de la justícia global, la igualtat de gènere i els drets humans i a la vegada mantenir la seva centralitat pot ser un equilibri complicat i que pot acabar diluint el mateix enfocament de EGIBDH. *Oportunitats:*
- La relació entre l'Administració Pública i les organitzacions i moviments feministes són molt bones. Hi ha un diàleg obert i efectiu on les organitzacions són capaces d'influenciar les agendes i mobilitzar.
- La justícia global de Gènere representa una aposta per re-polititzar l'enfocament de gènere.

- L'existència d'una nova visió global, basada en una interdependència entre Nord-Sud.
- La integració de la Justícia Global proposa un canvi sistemàtic, d'enfocament més transformador.
- La justícia Global de gènere aporta una mirada més ampla i global, molt més enllà de l'enfocament basat en la igualtat de gènere actual.
- L'enfocament EGIBDH, s'hauria d'utilitzar com una porta d'entrada per a la transversalitat de la justícia global de gènere i per treballar en altres sectors i/o àmbits relacionats amb altres ODS.

Mitjans:

- Dotació de recursos pressupostaris necessaris i realistes; Doncs actualment els recursos no són suficients pel què es vol fer.
- Incorporar instruments específic per a la incidència política.
- Crear un observatori de drets humans i empresa.
- Unificació de convocatòries i coordinació dels calendaris entre les diferents convocatòries.
- Simplificació dels processos i procediments.
- Els resultats en termes de justícia global de gènere requereixen convocatòries per projectes a mitja i llarg termini.
- Seguiment i avaluació mes consistent de l'impacte d'aquests nous enfocaments.
- Incorporar quotes de mínims per assegurar el suport a organitzacions que exclusivament es dediquen als drets humans i la igualtat de gènere, com per exemple, (suport a un percentatge d'organitzacions que lluiten per la igualtat

de gènere i organitzacions feministes) per tal d'evitar que la transversalitat no s'acabi diluint l'enfocament central en drets humans, gènere i justícia global.

Debat: ODS

Reptes:

- Cal que l' EGI BDH nodreixi l'Agenda 2030 i els ODS, si no és així la capacitat transformadora d'aquest enfocament quedarà diluïda la seva capacitat transformadora.
- Articular l'Agenda 2030 amb la resta d'instruments i convencions referents als drets humans i la igualtat de gènere.
- És difícil que la cooperació catalana pugui contribuir a transformar un sistema multilateral, encara que adopti l'Agenda 2030.
- Fer que tots els ODS siguin feministes i s'hagin d'implementar des de la perspectiva feminista, i no només centrar-se en l'obtenció dels objectius de l'ODS 5.
- Caldria contextualitzar els objectius dels ODS per tal de poder implementar-los i assegurar que contribueixen al canvi en un context determinat.
- Malgrat el moment àlgic que viu el feminisme i la transversalitat de gènere, a la vegada hi ha una tendència general a buidar de contingut conceptes com 'feminisme' i 'gènere' i a la vegada, la perspectiva de transformar les relacions de poder que impliquen aquests conceptes.

Oportunitats:

- Aprofitar que les organitzacions socials de cures, que fins ara han estat força al marge, han entrat en l'agenda global. En aquest punt no hi va haver un acord unànim. Altres participants eren de l'opinió que aquestes organitzacions

sempre han estat allà i reconegudes per les convencions internacionals com la CEDAW.

- El moviment global feminista que es viu actualment.
- La possibilitat de concreció i contextualització de l'ODS 5.
- El caràcter transformador de l'Agenda 2030 en temes de drets humans i de gènere.
- Alineament amb l'agenda 2030 i els ODS es converteix en una oportunitat per contribuir a la transformació del sistema multilateral.

Mitjans:

- Incorporar la perspectiva de feminista en la política de cooperació.
- Assegurar la coherència entre polítiques de gènere amb les agendes de cooperació.
- L'educació i sensibilització a tots els nivells i generacions.
- Desenvolupar capacitats d'anàlisi d'objectius, i d'articulació d'objectius i sub-objectius.

Taula resum: debats sobre Justícia Global i ODS

	Reptes	Oportunitats	Mitjans
Justícia Global	<ul style="list-style-type: none"> • Incloure la justícia global en l'agenda política i en instruments concrets • Díficil obtenir resultats tangibles • Manca d'avaluació del suport a les organitzacions feministes • Dificultats per arribar a organitzacions transformadores • Posar en pràctica l'enfocament de justícia global • Dificultats per assegurar la coherència de polítiques • Diluir l'enfocament del gènere i la justícia global amb la transversalitat 	<ul style="list-style-type: none"> • Bona relació entre les organitzacions feministes i l'administració pública • (re)Polititzar l'agenda de gènere • Interdependència Nord-Sud • Enfocament transformador • Visió més àmplia sobre el gener i el feminisme amb la justícia global de gènere • EGIBDH porta d'entrada per la transversalitat en altres sectors. 	<ul style="list-style-type: none"> • Més recursos • Instruments específics • Observatori de drets humans • Unificació de convocatòries i simplificació de processos • Avaluar de manera regular i consistent • Assegurar la transversalitat mantenint l'enfocament EGIBDH
ODS	<ul style="list-style-type: none"> • Com l'EGIBDH pot nodrir l'Agenda 2030 i els ODS. • Articular l'Agenda 2030 amb altres instruments ja existents • Díficil contribució de la cooperació 	<ul style="list-style-type: none"> • Les organitzacions de cures estan en l'àmbit de la cooperació. • Moviment global feminista • Caràcter transformador de l'Agenda 2030 	<ul style="list-style-type: none"> • Perspectiva feminista en la política de cooperació • Educació i sensibilització • Desenvolupament de capacitats

	catalana a nivell global <ul style="list-style-type: none"> • Feminització de tots els ODS • Contextualització dels ODS • Evitar el buidatge de contingut del concepte gènere i feminisme 	<ul style="list-style-type: none"> • Agenda 2030 com oportunitat per influenciar un sistema multilateral 	
--	--	---	--

6. Valoració del funcionament de la dinàmica i altres observacions

Durant la primera sessió es va trobar a faltar haver pogut acordar prèviament la dinàmica i orientació amb els tècnics de referència de Cooperació.

Igualment, la part introductòria per part de la Generalitat i l'arribada de participants, va fer que la sessió no comencés el debat pròpiament dit, fins a les 17:40h. Això va provocar, haver de limitar i reduir els debats i aportacions dels participants.

Algunes persones de la Generalitat van tenir un paper massa proactiu, el qual va interferir en el lliure debat i aportació entre els participants.

Hi havia participants amb una llarga trajectòria i coneixement, mentre que d'altres la seva expertesa era més limitada.

Van haver dificultats en accedir al formulari d'avaluació i era lent d'omplir.

La curta durada de la dinàmica d'avaluació abans de les conclusions finals va interferir en el *momentum* de la dinàmica de debat.

Van participar mitjans audiovisuals que van fer fotos i gravacions dels participants.